

5. 3. 8 Dějepis

Časové, obsahové a organizační vymezení

ročník	1.	2.	3.	4.
hodinová dotace	0	0	0	4

Tento předmět představuje **vybrané kapitoly z dějin 20. a 21. století**. Vychází z faktu, že základní informace o tomto úseku světových dějin získají žáci v předchozích třech letech studia a tento předmět je určen především pro ty, kteří se chtějí oboru věnovat přímo nebo zprostředkovaně na vysoké škole. Proto se snaží sledovat hlavní milníky světových dějin sledovaného období spíše do hloubky a v souvislostech.

- a. Úvodní charakteristika dějin XX. století s odkazem na nejpodstatnější vývojové rysy předchozího, XIX. století. Vznik a prosazení nových ideologií, nových ekonomických modelů, přerozdělení moci po vzniku USA a sjednocení Německa.
- b. Vývoj mezinárodních vztahů po 1. světové válce, klady a zápory versailleského systému, selhání tohoto systému a vznik druhé světové války.
- c. Dějiny českých zemí v letech 1900–1938
Vznik moderní české politiky. Národně-jazykový aspekt české politiky v XIX. století. Role T. G. Masaryka při vzniku samostatného Československa, mezinárodně-politické aspekty této události. Ústavní systém a vzájemný poměr výkonné a zákonodárné moci v ČSR 1918–1938. Domácí a mezinárodně-politické aspekty Mnichova. Protektorát: odboj a kolaborace.
- d. Druhá světová válka především z hlediska diplomatických aktivit jednotlivých států, změna v postojích veřejnosti v důsledku válečných hrůz, holocaust – příčiny, projevy a reakce.
- e. ČSR jako most mezi Východem a Západem, předtotalitní období 1945–1948. Únorová krize a konec demokracie v ČSR. Charakteristika totalitního režimu v ČSR – příklady a svědectví. Česká a slovenská společnost a politický vývoj v letech 1948–1968. Hlavní znaky reformních pokusů a význam Pražského jara 1968.
- f. Detailní rozbor krizových momentů v dějinách jednotlivých zemí. Srovnání totalitních režimů. Studium propagandy v totalitních režimech. Pochopení podstaty fungování totalitního režimu a jeho lákadel.
- g. Dějiny studené války: hlavní pojmy studené války, charakteristika vývoje v klíčových oblastech, vývoj mezinárodních vztahů, jednotlivé doktríny, kterými se řídila politika velmocí, problémy související s rozděleným Německem, problematika lidských práv, vliv rozpadu koloniálního systému na aktuální dějiny, charakteristika jednotlivých dekád sledovaného období. Logika vývoje na obou stranách železné opony a konec studené války.
- h. Svět po skončení studené války – sjednocování a rozpady, hledání nových vztahů, priorit, vznik nových (staronových) krizových oblastí.

Výchovné a vzdělávací strategie – viz kapitola 5.1 pro příslušný předmět

ROČ.	TÉMA	VÝSTUP Žák:	UČIVO	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY, PRŮŘEZOVÁ TÉMATA, POZNÁMKY
4. oktáva	8.1. Úvod do dějin XX. století	<ul style="list-style-type: none"> je schopen vyvodit nejpodstatnější trendy dějin XIX. století pro charakteristiku století XX. 	Základní charakteristika	ZSV ČJ Z
	8.2. Rozvoj ideologií nacionalismu, liberalismu a socialismu v počátku XX. století	<ul style="list-style-type: none"> porozumí příčinám vzniku novodobých národů v Evropě bude schopen charakterizovat různé podmínky podle historické situace jednotlivých evropských národů odliší situaci malých středoevropských národů vysvětlí rozdíl mezi teritoriálním a jazykovým nacionalismem. pozná liberální prvky v meziválečném období vysvětlí vývoj socialistických hnutí s tendencí k posilování extrémních poloh (vznik komunistických stran) 	Nacionalismus a v Evropě a jeho význam pro pochopení příčin světové války Dočasné vítězství liberalismu v poválečném období	
	8.3. Úvod do problematiky totalitních režimů	<ul style="list-style-type: none"> Seznámí se s terminologií, bude schopen charakterizovat pojmy Porozumí příčinám vzniku totalitních režimů Bude schopen charakterizovat stát, kde hrozí totalitní nebezpečí zevnitř Porozumí politickým manipulačním nástrojům Vysvětlí způsoby, jakými může totalitní moc v demokracii uspět Dokáže odlišit totalitní a autoritářský režim 	Totalitní režimy v Evropě – úvod Příčiny vzniku totalitních režimů Charakteristika totalitních režimů Metody manipulace veřejnosti Totalita vs. Autorita	
	8.4. Vznik fašismu v Itálii	<ul style="list-style-type: none"> vysvětlí situaci v Itálii po první světové válce vysvětlí a popíše postup italských fašistů před převzetím moci odhalí chyby demokracie usnadňující převzetí moci fašisty najde obecné rysy totalitarismu ve fašistické Itálii 	Itálie po 1. sv. válce Italský fašismus Korporativní stát Znaky italského fašismu po převzetí absolutní moci	
	8.5. Bolševický převrat v Rusku	<ul style="list-style-type: none"> vysvětlí situaci v Rusku od počátku 20. století pozná a objasní příčiny ruské ekonomické i politické zaostalosti popíše základní fakta z dějin ruských bolševiků charakterizuje vůdčí osobnosti ruských bolševiků 	Rusko v roce 1905 Rusko před první světovou válkou Situace v Rusku v průběhu roku 1917 V. I. Lenin Bolševická cesta k moci	

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ popíše metody bolševického boje o moc ▪ srovná manipulativní a propagandistickou demagogii bolševiků s Mussoliniho fašistickou ▪ zobecní své znalosti o bolševickém převratu a charakterizuje nová rizika pro demokracii 	Občanská válka a vznik SSSR	
	8.6. Stalinský SSSR	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakterizuje osobnost J. V. Stalina ▪ vysvětlí jeho postupy na cestě k moci ▪ vysvětlí podstatu kolektivizace a industrializace v Rusku ▪ Popíše základní rysy Velkého teroru ▪ Popíše situaci na Ukrajině ve 30. letech ▪ Vysvětlí mezinárodní dosah stalinského SSSR v politické a kulturní oblasti 	SSSR po Leninově smrti J. V. Stalin Velký hladomor a Velký teror Komunistická internacionála	
	8.7. Světová hospodářská krize a nacistické Německo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vysvětlí situaci v Německu po 1. světové válce ▪ popíše jednotlivé body versailleského programu ve vztahu k Německu ▪ vysvětlí příčiny a důsledky hospodářské krize ▪ charakterizuje situaci v Německu v době hospodářské krize – ekonomická a politická rovina ▪ vysvětlí manipulativní a propagandistické metody A. Hitlera na cestě k moci ▪ objasní příčiny vítězství nacistů ve volbách a jejich uchopení moci demokratickými prostředky ▪ srovná situaci v Rusku, Itálii a Německu a najde společné i odlišné rysy ▪ vysvětlí nacistické rasové teorie a zaujme k nim stanovisko 	Německé a versailleský systém Výmarská republika Adolf Hitler na cestě k moci Světová hospodářská krize Nacistické Německo Rasistické teorie v Mein Kampf a jejich uvádění do praxe (Norimberské zákony)	

<p>8.8. Vznik Československa a významné momenty v dějinách První republiky</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ objasní politickou situaci v českých zemích na počátku světové války ▪ popíše postoje jednotlivých politických skupin v českých zemích ▪ vysvětlí roli TGM a mezinárodního společenství při vzniku Československa ▪ popíše roli čsl. legií za světové války ▪ vysvětlí rakouskou státní pozici v posledních měsících světové války ▪ vysvětlí význam česko-slovenského partnerství při vzniku společného státu ▪ charakterizuje základní ústavní problémy nového státu ▪ popíše čsl. politický systém ▪ charakterizuje ČSR jako mnohonárodnostní stát ▪ charakterizuje významné politické strany ▪ vysvětlí příčiny politických krizí ▪ objasní souvislosti mezi hospodářskou krizí a krizí politickou ve 30. letech ▪ vysvětlí pozadí mnichovské dohody, pozici jednotlivých států a jejich motivaci 	<p>T. G. Masaryk Češi za světové války Češi a Slováci Češi a Němci Vznik Československa Československý politický a ústavní systém Hlavní politické strany a politické dějiny 20. let Hospodářská krize v Československu Národnostní, ekonomické a politické problémy 30. let Mnichov 1938</p>	
<p>8.9. Svět na cestě k válce</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vysvětlí vývoj mezinárodní situace v letech 1932-39 ▪ vysvětlí diplomatická úskalí vyjednávání ▪ objasní politiku appeasementu 	<p>Světová diplomacie před 2: světovou válkou Příčiny vzniku 2. světové války</p>	
<p>8.10. Svět za 2. světové války</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ objasní roli osobností v totalitním režimu ▪ popíše průběh světové války ▪ porozumí významu diplomacie během války ▪ vysvětlí základní rysy poválečného uspořádání 	<p>Druhá světová válka Hitlerova válka 1939-41 Stalinova válka 1942-45 Spojenecká jednání do roku 1945 Poválečné uspořádání Evropy a světa Holocaust</p>	
<p>8.11. Počátky studené války</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ objasní rozpory mezi vítězi války ▪ vysvětlí vytvoření dvou mocenských bloků ▪ popíše hlavní priority sovětské a americké zahraniční politiky ▪ vysvětlí okolnosti rozdělení Německa a příčiny z toho plynoucích krizí především v otázce Berlína 	<p>Světová diplomacie během 2. světové války Svět po skončení války Marshallův plán a Trumanova doktrína Otázka jaderných zbraní Pojem studená válka Počátky studené války a první mezinárodní krize Rozdělení Německa a první berlínská krize</p>	

	8.12. Totalitní Československo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakterizuje situaci po mnichovské dohodě ▪ popíše totalitní trendy v pomnichovské republice ▪ charakterizuje život v Protektorátu ▪ vysvětlí Benešovu představu poválečného Československa ▪ objasní zdroje volebního vítězství komunistů v roce 1946 ▪ vysvětlí podstatu únorového převratu 1948 ▪ srovná manipulativní demagogii v Československu se situací v jiných totalitních režimech ▪ popíše politické procesy a objasní jejich mechanismus 	<p>Druhá republika 1938-39 Protektorát Čechy a Morava 1939-45 Československo 1945-48 Únor 1948 Padesátá léta a stalinismus v ČSR Rok 1968 v Československu Význam oběti Jana Palacha Normalizační Československo</p>	
	8.13. Svět během studené války	<ul style="list-style-type: none"> ▪ objasní rozdílný vývoj mezi Východem a Západem ▪ porozumí podstatě krizových momentů ve světě ▪ definuje a charakterizuje jednotlivá ohniska ▪ vysvětlí roli světových mocností v daném období ▪ vysvětlí podstatu jednotlivých vojenských doktrín ▪ popíše události roku 1968 u nás a porozumí jejím příčinám a důsledkům ▪ vysvětlí pozadí postupného rozkladu východního bloku ▪ zamyslí se nad rolí významných osobností v dějinách 	<p>Doktrína zadržování Východní Evropa v padesátých letech Blízký východ do roku 1967 Berlínská zeď Kubánská raketová krize Vietnamská válka Doktrína odstrašení Svět v 70. letech Kyvadlová diplomacie Obecná charakteristika 80. let Příčiny konce studené války Rozpad východního bloku</p>	
	8.14. Rok 1989 v Československu a zánik federace	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porozumím příčinám tzv. sametové revoluce ▪ popíše cestu ke svobodným volbám ▪ vysvětlí příčiny rozpadu federace na základě historických souvislostí 	<p>Situace v Československu na konci 80. let</p>	
	8.14 Svět do roku 2001	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porozumí složitosti světového vývoje ▪ vysvětlí situaci po rozpadu SSSR ▪ popíše nová ohniska napětí ▪ vysvětlí dopady studené války na dnešní svět 	<p>Rozpad SSSR Rozpad Jugoslávie Nová krizová centra – Perský záliv Přetrvávající konflikty a krizové oblasti 11. září 2001</p>	